

Les butlletes del desencís

A les darreres eleccions al Parlament de Catalunya, l'augment de l'abstenció, dels vots nuls i del suport a formacions no tradicionals van ser símptomes d'un cert desencís de part de l'electorat amb els partits de sempre. I a les eleccions locals aquest desencant pot afavorir el suport a algunes llistes que volen abandonar la perifèria política.

Lex-president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, s'ha afegit a l'onada de desencís que el procés estatutari ha acabat creant en la societat catalana. De fet, l'altre ex-president, Jordi Pujol, ja havia advertit, durant el procés de negociació de l'Estatut, del perill que corrien els catalans de fer-se un "autogol". El procés de negociació de l'Estatut, en una legislatura accidentada del primer tripartit, amb un govern procliu a afavorir polèmiques permanentment i una oposició sovint visceral, va acabar creant un cert desencís que es va reflectir en el comportament electoral dels darrers comicis al Parlament de Catalunya. Gairebé un 44% dels electors catalans van renunciar a exercir el dret de vot. Aquesta xifra fou la segona més alta en unes eleccions al Parlament —el 1992, un 45% dels electors no van votar. També és cert que tradicionalment, a Catalunya, després de les eleccions europees, les autonòmiques són les que tenen menys participació. Però, a diferència d'altres ocasions, a les darreres eleccions catalanes s'hi afegeixen més elements que permeten d'identificar un cert desencís de part de la ciutadania amb la classe política catalana. Per exemple, el vot en blanc es va duplicar respecte al 2003, fins arribar a representar una mica més del 2% de l'electorat. També van créixer els vots nuls, que van arribar a representar un quart de punt dels electors. Però un dels aspectes més significatius és l'increment del suport electoral a les

formacions extraparlamentàries, fins a l'extrem que el nou partit Ciutadans - Partit de la Ciutadania, —que va comptar amb un important suport mediàtic de la premsa espanyola— va aconseguir una representació de tres escons a la cambra catalana, amb un 3,03%. Si sumem el suport d'aquesta formació a la resta de forces extraparlamentàries, resulta que més de 161.000 persones van donar suport a partits altres que els tradicionals amb representació al Parlament (CiU, PSC, ERC, PP i ICV). Això representa un 5,42% de l'electorat, quan aquest vot va significar, el 2003, un 1,37% de l'electorat, amb 45.406 vots. És evident, doncs, que el context polític va afavorir aquest comportament electoral a les passades eleccions al Parlament. Som a les portes d'uns nous comicis, els municipals, i ara algunes formacions minoritàries i extraparlamentàries intentaran escombrar aquest desencís cap a casa. La dinàmica electoral municipal és molt diferent de les autonòmiques. Entre les formacions que concorren a unes eleccions municipals, per exemple, n'hi moltes que representen llistes d'àmbit estrictament local i independents que fan eixamplar el vot a formacions poc habituals. Així, sumades a aquestes llistes independents i locals amb les formacions polítiques extraparlamentàries, més de 184.000 persones van optar per aquestes formacions (un 5,76% de l'electorat) a les eleccions municipals de 2003. Però, malgrat les diferències entre unes eleccions i unes altres, algunes formacions

polítiques veuen el 27 de maig com una ocasió per a consolidar un espai polític propi en l'àmbit local, que refermi, en alguns casos, o obri les portes, en unes altres, a possibles creixements electorals futurs. No és previsible que hi hagi cap irrupció espectacular d'aquestes formacions, però sí que és una incògnita quina capacitat poden tenir per disputar la perifèria dels electorats dels partits tradicionals. De manera que la presència d'aquestes formacions cal situar-la als extrems —enteneu el terme com una descripció en l'espai polític— dels partits majoritaris. Aquestes formacions minoritàries poden esgarapar punts o dècimes de punts dels electorats situats als marges extrems ideològics dels partits grans. Es tracta, doncs, d'una lluita per les perifèries del mapa polític electoral.

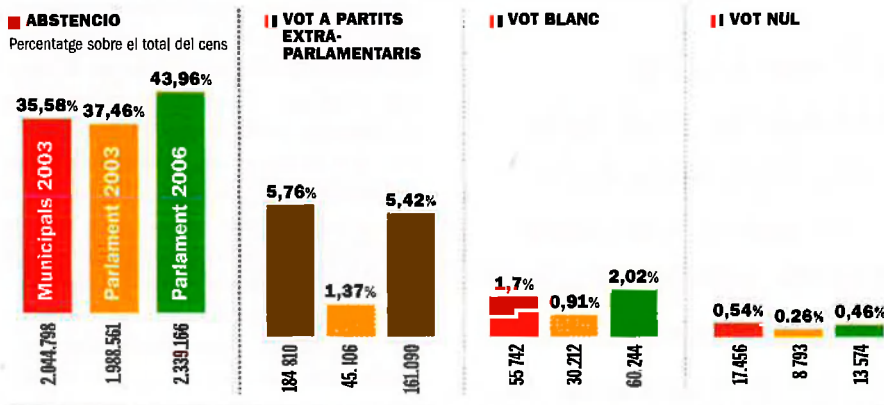
La incògnita de C's. A les passades eleccions catalanes, la sorpresa fou Ciutadans-Partit de la Ciutadania (C's), amb l'obtenció de 3 diputats. L'èxit d'aquesta formació fou especialment remarcable en algunes poblacions on va aconseguir resultats propers o superiors al 5% de suport, el percentatge necessari per a obtenir representació municipal. En poblacions com Badalona, Barcelona, Esplugues de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Cornellà, Tarragona o Gavà, la formació espanyolista es va acostar al 5 per cent. Mentre que a poblacions com Sant Andreu de la Barca, Sant Cugat del Vallès, Sant Joan Despí, Salou, Badia del Vallès o Castelldefels

Pasqual Maragall, amb el seu germà, Ernest, durant la celebració de la diada d'Europa. L'ex-president català ha fet evident la seva decepció amb el procés estatutari.

El comportament dels electors

Distribució del comportament dels electors que no donen suport als partits tradicionals de Catalunya en percentatge i nombre de vots.

Font: Generalitat de Catalunya / ARGOS (Generalitat Valenciana)

va superar-lo; a Cerdanyola del Vallès, fins i tot va arribar al 6,76%. L'èxit d'aquesta formació doncs, es localitza especialment en poblacions de l'àrea de Barcelona i de Tarragona, on tradicionalment, s'han localitzat moviments anticatalanistes com CADECA, Convivència Cívica Catalana, Profesores por la Tolerancia, etc. Ara, amb el suport de diversos sectors intel·lectuals i mediàtics, han reeixit, després de molts anys, en aquesta opció política. Per tant, en aquestes eleccions municipals C's intenta atreure els votants més espanyolistes que tradicionalment s'havien abstenut en els comicis catalans (i també en els locals) i els votants del PP i del PSC-PSOE que no s'hi senten identificats perquè consideren aquestes formacions massa catalanistes. Ciutadans té, doncs, a favor l'èxit de les eleccions al Parlament, que l'han convertit en una formació que ja no és extraparlamentària. De manera que ha pogut comptar amb recursos (més dels que ja tenia) per a planificar una campanya, especialment allà on va aconseguir uns resultats excel·lents. En total, presentarà més d'una seixantena de llistes municipals. L'onada expansiva d'aquesta formació els ha fet presentar una candidatura als Països Catalans, però fora del Principat. És el cas d'Alacant, on volen aconseguir el suport dels sectors espanyolistes (anticatalanistes) d'aquesta població. També han presentat llista en un lloc emblemàtic per a l'espanyolisme: la ciutat de Salamanca. Tot i que aquesta formació continua comptant amb el suport d'alguns ar-

ticulistes i de sectors intel·lectuals i mediàtics (*El Mundo*, *La Razón* o la COPE, especialment), ara ja no té el component d'element de sorpresa i innovador de les eleccions autonòmiques. Fins i tot, en alguns fòrums digitals i alguns articulistes ja els han començat a criticar per haver-se integrat a l'*oasi* català. Algunes altres formacions, com el PP, han pres nota d'aquesta bossa electoral que havien mobilitzat durant el lideratge de Vidal-Quadras a Catalunya. Alguns discursos de dirigents populars miren de neutralitzar els missatges de C's, amb una defensa dels drets dels castellanoparlants a Catalunya com a element prioritari. Ciutadans també es va trobar afavorida per l'alta abstenció. De manera que, en uns comicis locals, en què la participació és més alta, caldrà veure quina capacitat real té aquesta opció. Així mateix, també caldrà veure quines repercussions pot tenir l'entrada, si hi és, de representants de C's en alguns ajuntaments, com pot afectar el repartiment de regidors i els efectes en la constitució de possibles majories. Podria ser el cas de la ciutat de Barcelona, on a les passades eleccions catalanes es va quedar a 0,49 dècimes del cinc per cent necessari per aconseguir representació en uns comicis municipals.

Plataforma per Catalunya. És una altra de les formacions que pretén consolidar espai polític. A les eleccions municipals de 2003 va aconseguir representació a Vic, Manlleu, Cervera i el Vendrell. El discurs d'aquesta

formació, liderada per un personatge provinent de l'extrema dreta espanyola, Josep Anglada, es concentra en la crítica a l'excés d'immigració. Ara amplien el nombre de candidatures i es presentaran a més capitals, com ara Barcelona, Mataró, Manresa o Olot. El seu objectiu és atreure, amb un discurs populista i, sovint, amb grans dosis de xenofòbia, el suport electoral en poblacions on els índexs d'immigració són més alts, i dels sectors, precisament, tradicionalment abstencionistes. Aquest discurs contra la immigració també pot ser atractiu per a determinats votants del PP. De fet, la presència de la PxC a l'Ajuntament de Vic va anar acompanyada de la pèrdua del regidor del PP.

A l'altre extrem, les CUP. Si en els dos casos anteriors ens referíem a formacions espanyolistes i, en el segon cas, també d'extrema dreta, la perifèria de l'esquerra i de l'independentisme també té ara una bona ocasió de reforçar-se. Es tracta de les Candidatures d'Unitat Popular. Aquestes llistes independentistes se situen a l'esquerra d'ERC i d'ICV. En aquests comicis multipliquen per dos les llistes que presenten, amb un total de 51, de les quals 33 són en solitari. Per primera vegada, una de les llistes és al País Valencià, a Barxeta (la Costera). També es presenten amb coalicions, com a Badalona o Granollers, on van amb els Verds, tot i que també es coalitzen amb algunes altres formacions, fins i tot amb Iniciativa a dues poblacions. L'any 2003, les CUP van aconseguir un regidor a Vilafranca del Penedès, a Valls i a Viladamat, dos a Sallent i Torà i tres a Arbúcies. El fet que les dues forces tradicionals a l'esquerra del PSC-ERC i ICV- hagin moderat els discursos en arribar al govern de la Generalitat pot ser un element que esperoni a canviar una part de l'electorat que fins ara, havia donat suport a aquestes formacions. Però els responsables d'aquestes candidatures confien més a atreure vot procedent de sectors abstencionistes, de sectors de l'independentisme d'esqueres revolucionari, organitzat en casals i diverses organitzacions, que fins ara no s'han identificat amb cap de les forces polítiques majoritàries.

Enric Rimbau